

Адрес редакцыі і адміністрацыі:
Серпухаўская вул. д. № 12

БЕЛАРУСКИ ШЛЯХ

Цана асобн. нум. 15 к.
Падпіска: з дастаўкай да дому у Мінску на 1 месяц 3 рублі.
Цана абвестак: за перш пэтыту на 1-й стран. 1 руб на апошняй — 50 кап.

Штодзенная грамадзка-палітычная газэта.

№ 47. Менск. Серада 22 мая 1918 г. Год I

Менск 22/5.

ЯНА ІДЗЕЦЬ.

Сярод усе ішчэ вялікай лічбы ваенных наведанняў аб спатычках ваюючых старон на моры і на сушы, сярод інфармацыі датычных ваіны, непе, як ясная зорачка у чорнай глыбіне неба у ніпагодную асеннюю ноч, выгляне часамі на сьвет вестка аб згодзе.

І нека хочацца верыць больш ім, гэтым далекім, нісьмелым зоркам, чым ваяўнічаму запалу аб яім публікуюць газэты. Народы Эўропы змучыліся ваіною, ваяваньне цела іх патрабуе моцнага і доўгага адпачыву. Іншыя народы так сама змарыліся ад трывогі за сваю будучыню, змарыліся пасуючыся да новага нінармальнага стану дзяржаўных Эўрапейскіх адзінак, з якімі яны, паміма іх волі, дзякуючы сучаснай матэрыяльнай культуры, звязаны нівіднымі, але моцнымі нідзімі эканамічных і духоўных стасункаў.

Такою зорачкай на цемным небі падаўна паказалася у нямецкіх газэтах вестка аб замеры нейтральных дзяржаваў ішчэ раз узняць на сябе ініцыятыву згоды паміж ваяючымі народамі, на гэты раз болей моцную, болей шырокую.

Падлуг з ей стаіць вестка аб ангельскіх умовах згоды, названых лордам Керзонам: справядлівасць, ушанаўванне гонару суіраціўнікаў і трываласць. Тое, што гэтыя словы члена ваеннага кабінэту Англіі нібы стаіць у сярэчасці з весткамі аб ваенных прыгатаваннях дзяржаваў коаліцыі, ні павінна абезробіваць нас у надзеі. Ваіна, — што афіцыйныя прадстаўнікі лічудь патрэбным і знаходзяць, снесаб гаварыць аб згодзе і абвешчаць яе варункі.

І ішчэ больш узмацаючым надзею ідзень з Захаду вестка аб некім учыну німецкіх уладаў, якія пазваляюць варацана бальійскім уцекачом на родныя іх мейсцы выдаючы пры гэтым магчымую запамогу.

Тамака на змучанай ваіною бальійскай зямлі як і у нас заціхае гарматы сьвет, варацуюцца вяселья паранкі і ціхіх вечары і сейбіт дзякуючы Богу за дараваны дзень выхадзіць на змаркоцінаеся на ім поле.

Старая-прастарая бедзьма — ваіна адзін на адным траціць зубы каторымі яна ішчэ дагэтуль грызець сьвет, а на вясновым, ішчэ займтэным люцкай злосьцю, небі часцей і часцей паказуецца ясны візарунак яе, спакойнай, неканай, даруючай жыцце, згоды. Яна ідзець!

Белая бярозка.

Белая бярозка
Уся пакрыта роскай.
Смачна налілася,
Сокам налілася:
Сонцо абарэло, —
Уся зазеленела.
Корні пад зямлею
Разрасліся у двое.
А у вярху галіны
Шэпчуць над далінай.
Цеплы ветрык веіць,
Цеплы ветрык сеіць
Легкае насенне
Аж на загуменні.
Ручаек шумлівы
Між далінай, нівай
Кволы плод вясновы
Носіць на захавы
Сьвежанькай зямліцы
Ля жывой вадзіцы:
Хай за цепло летко
Развядуцца дзеткі
Той бярозкі белай
Ціхай і нісьмелай.
Род яе ні згіне
У глухой лагчыне.

Ясканар.

Агульныя весткі.

БЭРЛІН 18 гм. Канцлер граф Гертлінг сказаў у размове с корэспандэнтам вэнгерскай газэты «Az. Est.»: «Я усе такі настолькі ішчэ оптыміст. — што веру у канец ваіны у гэтым годзе. Спадзяюся, што развіццё падзеяў на Захаднім фронце прыблізіць нас да скората канца ваіны.

(Kreuz-Zeit, № 250)
— «Manchester Guardian» вьмесьціла ліст нідаўна памёр-

шаго ангельскага палітычнаго дзеяча лорда Кутней. У лісьце нябожчык поўстаец протіў зацігвання ваіны. Ен думает, ні адна з груп ваюючых дзяржаваў ні можа быць пабіта. Бэрлін для ангельцаў стане цэпа нідасягаемым. Яны ні патрапяць адціснуць немцаў у бок Рэйну. Якой мэнце можа служыць далейшае нішчэньне люцкіх сілаў, культуры і хрысьціянства? Пара разумным і шчырым людзям усіх краёў падпісаць проті бойні, якой ні відаць канца.

(«Norddeutsche Allgem.» № 252.
Малая фортэцыя Іно што на дарозе з Выбаргу у Пецярбургу занята філяндцамі.

(Nordd. Allgem, № 252)
У Фінляндзіі узмагаецца рух за ўстаноўленне філяндскай дзяржаўнасці з манархічнай формай ураду. За гэтую форму стаіць старофіны і швэды. Погляд млада фінаў і аграрыяў наззелены, — 20 соцыял-демакратаў проті такога рашэння пытаньня.

Лендан 14 гм. «П. Т. А.» «Морнінг Пост» гаворучы аб патрэбі даць падтрыманне Расіі гаворыць: «час ангельскаму народу перастаць верыць тым гауптэтвам, якімі кормяць яго паныя пісьменнікі і газэтыкі у сваіх артыкулах і бадаваннях аб Расіі, што гэта нікультурная, поуграматная старана, што толькі у працягу апошніх гадоў рускі народ пачаў крыху разумець значэньне парлямэнтарызму, што, калі пачалася рэвалюцыя, ен ні здоліў утрымацца на сярэдзіне паміж самадзяржаўем: што і Расіі магчыма толькі самадзяржаўны парадак.

Весткі з Расіі.

— ПЕТРОГРАД 15 гм. Подлуг «Известія» Камісарыят па справам друку аб'яўляе ні існуючымі ўсе дазваленьня на выдаўніцтва газэт, выдадзены да 15 мая. Усе газэты вышюшыя за гэтымі дазваленьнямі часова запныняюцца. Газэты «Вечерняя Заря», «Воля» і «Наши Вьдомости» зачыняюцца.

14 мая прадстаўнікі нікатых Пецярградскіх газэт звярнуліся да камісара друку Валадарскаго с запытаннем аб долі зачыненых вячэрніх і нікатых і ранічных газэтаў. Валадарскі заявіў, што ўсё газэты зачынены за сыстэматычна-хвалышывыя весткі, якія яны зьмешчалі на працягу 2-х месяцаў. Што датыча «Нашаго Вьку» то яму прад'явіцца абвінавачэньне у гасударсьцвэнай ізмені за апраўданне перавароту стаўшаго на Украіне. Валадарскі заявіў, што савецкая ўлада будзе змагацца с прэсай да той пары, што аж змусіць яе даваць сумэнную інфармацыю.

— 3 ІРКУЦКА ад 15 гм. месяду паведамляюць што на «семеновском» фронце 12 і 15 гм. ішлі баі каля ст. Спі у каторых протіў большэвіцкіх войск выступіло да тысячы пяхоты і кавалерыі с трама гарматамі і кулямэтамі. Семёноўцы ні вытрымалі бою і адступілі.

У Маймачыне протіў савецкаго войска выступае аддзел белай гвардыі які большэвікі спадзяюцца ліквідаваць.

— Надзвычайным камісарам Мурману 14 гм. назначаны Нааарэнус.

Судовая справа протіў Коллонтай за пераховы свайго мужа — Дыбенко, запнынена.

Адвакаты вн. Львова, Галіцына і Лопухіна звярнуліся з просьбай аб пераводзе іх з Екаперыцбурга у Маскву і каб іх справа разглядалася у Маскоўскім трыбунале.

— Пастановай Савецкаго ураду ад 10 гм. Карл Ляндэр назначаны гасударсьцвэнным контролёрам.

— У БАКУ зраюць новыя надзеі. Мусульмане атрымаўшы падмогу з Персіі пачалі рухацца. У свой чарод Бакинскі рэвалюцыйны камітэт «стараецца забезпечыць абарону места. У Баку аб'ядлены вадэенны стан. Армянскі рэвалюцыйны камітэт працуючы у згодзе з местовым саветам звярнуўся да тутэйшых армян паў с заклікам ўходзіць у баевыя дружны для дачы атпору пасуваючымся на Баку

мусульманскім проці-рэвалюцыйным аддзелам.

Рух Тыфліс-Баку перарваны. У Тыфлісе спакойна.

«Известія» № 95.

Беларускі тэатр.

У рочніцу свайго існавання Першым Таварыствам Беларускай Драмы і Камэды заснованы ў Няззелю 19-го мая Беларускі Народны Дом імяні Максіма Богдановіча, вядомага нашаго паэты і літэратара. Адкрыццё адбылося вельмі пекна і вечар запатнуўся дэлека за поўнач да рангу 20 мая. Пачаткам вечару была драма В. Галубка «Безвінная кроў» [2 акты]. Кароценькая, але уражлівая драма выканана артыстамі з вялікай стараннасьцю. Ролю гаспадара аічыма веў сам аўтор. Сюжэт драмы — гэта нідаўняя ў нас сучаснасьць. Абшарнік-земляўласнік ні можа ніяк зразумець акаляючых яго ціхую слябіу падзеяў, дасягаючых ніпамернай вострасці клясавой барацьбы. У яго душы загарэцца ніпавісьць і ворагавітасць да свайго пасынка студэнта-соцыяліста, які жыўе у Пецярбурзе. Маці ўспамінае, што вось сын нават і лісту дамоў ні піша ўжо колькі часу. Кабета пахае яго як сына — хто б ен ні быў на сваім паглядом. Але ні тоё ў сэрцы Гаспадара. У рэшці сын прыходзіць (а ні прыезджае) да роднай хаты, на брацку вітаецца с старым пастухом. Цітам, даручаючы яму раздаць па весты проклімацці, якія нападаюць у рукі аічыма і студэнт выганяецца ім з роднай хаты. А маці і тут як маці. Ціт слаба разумее тэорыі студэнта, але чьё ў ім новаго чалавека, новаго пана. Анархія дакацілася да ціхай слябіы ў той момэнт, калі Ціт апазнаў ў сваім падпасавічу — хлапцаку кроўнаго сваяка і збіраўся адсыць са службы. Азвьярзушы селяне і салдаты ўрываюцца ў хату забіваюць Ціта «панскаго па-

слугача». На гэтую сцену ўлетэе пасынак гаспадара, кліча усіх апомніцца, зьяўляецца з аружжам у руках і сам Гаспадар ды ні разу нечыі нічога ад злосьці, думаючы, што гэта пасынак прывёў у двор рабубынікаў, страляе і забівае пасынка. Вось гэтыя тыя драмы былі добра выказаны артыстамі амаль што ні кожным. Асабліва яркім быў Ціт ў выкананні Ф. Ждановіча. Без жаднага штукарства, проста, натуральна веў наш слаўны артыст свайго Ціта, за слугуювачы шчырую ўвагу і ашпелымэнты публікі. «Студэнт» ўдаўся Фальскаму піц сабе.

С кабачаго персонула добра спраўляліся ў больш выразнейшых ролях: Гаспадыні (Я. Зорка) і Дароты (эканомкі) В. Тарасік. У кароценькай ролі маткі падпасавіча, умоўляўшайся аб пайму яе хлопчыка з гаспадаром і гаспадыняй, натуральна была П. Мядзюлка.

Нельга прамаўчаць аб зусім кароценькай ролі Паравані ў якой учора паказалася на беларускай сцэне маладзенькая артыстка Л. Зарніца. Гэта ўдачлівае імя гаворыць сапраўды, што зарніцы гэтай трэба дамагацца каб зьявіцца на нашай сцэне чым часцей, развіваючы сваю прыродную здольнасць. Маленічкі момэнт яе выступлення гаворыць аб безумоўнай іскры таленту, але разьмер яго для нас пакуль што ў тумані. Пасля пьесы быў пекны рознахарактэрны дывертэсмант, у каторым найвыразней выступаў Ф. Ждановіч, якога доўга клікалі па «bis».

Дывертэсмант закончыўся пекнай для публікі ніспадзеванкаю: выступленьнем стройнаго хору агомоеўца Цераўскаго, відаць дось папрацаваўшаго над сваім хорам, выканаўшым шмат беларускіх песьняў.

Чыста народны склад песьняў пры трафнай гармонізацыі іх і добрым выкананню хора, зрабілі на публіку надта добрае ўражэньне і хор пакарыставаўся заслужанымі ім вызвамі.

Знаёмы.

МЕНСКАЕ ЖЫЦЦЕ.

Дэлегацыя служачых сярэвай палаты і назначэньства выехала ў Маскву ў раду камісара, дзеля высьняення пытаньня, ці прызнаецца «савецкай» уладай прэбыванне гэтых устаноў у Менску «нацыянальным прасупкам, ці не, а калі прызнаецца, то куды... эвакуіравацца?»

Разам з гэтым будзе разбірацца пытаньне аб выдачы талацкім і казначэйскім служачым дабавачных на дарагоўлю.

Членам ліквідацыйных камітэтаў у праўленскіх аддэлаў Л. Р. К. Д. пачнецца ў хуткім часе выплата пэнсіі ні с спецыяльных упраўленскіх грошай, як

было дагэтуль, але з нямецкай скарбніцы. Гэта вельмі ўзмацняе становішча служачых вышэй названых устаноў.

Годовы агульны сход членаў епархіяльнага сьв.—Мікалаўскаго брацтва адбудзецца сягоння, 22 мая, на якім, паміж іншым, апрача пытаньня а пераходзе юбілейнаго дома Беларускай Радзе, ужо разрэшаным у добрым сьмысле, будзе назначаны час маючаго быць зьезда духавенства і міран менскай епархіі дзеля абсуджэньня матэрыяльных і прававых інтарэсаў сьвяшчэна-служыцэлю і рэформы тутэйшых духоўных школ.

Бездомны і засуха. Аб тым што німа дажджоў і стаіць засуха, што вельмі шкодна для яравых і азімавых пасаваў, прыходзяць весткі болей усяго з менскаго і сьлускаго паведаў.

Асгноўка на сярэдняю і вышэйшую народную асьвету, разрэшана губ. зем. сабраннем, дзякуючы паддэжжы бучыцэлю і нагоўл леваго крыла гласных на адкрыцце краеваго ўнівэрсытэту—60,000 р., прычым дапусьце горадам зямлі для ўнівэрсытэцкіх гмахаў, школ для ўзрослых—200,000 р., сярэдняй палітэхнічнай (земско-местовай) пад сьцягам хаўруса інжэнераў школы—45,000 руб.

На пераробку ніжэйшай С. гаспадарск. марына-горскай школы ў сярэдняю—58,005 р. Адпушчана вучыцэльскаму хаўрусу—3,000 р. на народныя чыталні з фанарамі і рухомымі кінэмаграфамі—60,000 р., на коопэратыўныя курсы—37,000 р. 50 к., на земупраўскую бібліятэку—10,000 р.

Апрача гэтаго, пазволен у прыныпу губэрнскі камітэт па народнай асьвеці,—установа зусім нізалежнае ад земства, на штр адпушчэн крэдыт у 13,625 руб.

Другая рэгістрацыя, (с касаваннем усіх былых) расійскіх афіцэраў, ваенных дахтароў, чыноўнікаў і салдат будзе зроблена ў Менску ад 25 мая да 15 чэрвеня, для першых—у афіцэрскаму бюро, для апошніх, г. з. салдат,—у упраўленьні войскаго начальніка.

Гэтым асобам, пасля ўпісьвання ў явачныя спіскі, выдадуць новыя рэгістрацыйныя карткі з нямецкім штэмпэлям.

Такая правэрка будзе рабіцца пасля 15 чэрвеня кожны 4 тыдні.

За нывыпаўненьне да 15 чэрвеня рэгістрацыі віноўныя пасля гэтаго сьроку будуць затрымлівацца дзеля аштрафаваньня да 6,000 марак, альбо арэшту да 6 месяцаў.

Рынак на тарговым пляцу у панядзелак, 20 мая, быў поўны толькі дравамі (воз—25—30 р.), ды дзе-нідзе малаком (кварта—1 р. 30 к.).

На конным рынку 20 мая коней было куды меней, чым на тым тыдні. Дзеля гэтаго і цэны былі вышэйшыя: конь сярэдняй рукі—450 р.—500 р., лепшы конь—1,300 р.—1,500 р.

На беларускую гісторыко-этнографічную выстаўку ў Вільню гэтымі днямі выезжае з Менску дэлегацыя—беларус Р. Земкевіч з цікавымі матэрыяламі па гісторыі і этнографіі. Р. Земкевіч атрымаў запрашэньне ад устарацэлю выстаўкі.

Раптоўнае злажэньне поўнамоцтва губ. зем. управаў у цэлым, зноў прынята назад, па прозьбе гласных губ. сабрания. Вельмі нізразумелы такія «раптоўныя» дзеі, хіляючыся «і туды і сюды».

Надзея гаротніка.

Цемны лес яловы, вольхі ды асіны,
Грэбля каля млыну, чорная трасіна;
Курныя дзьве хаты, азьрод, гуменцы,
Хлеучукоў ні званьня, замест іх—трысьценцы,
Гдзе стаіць карова, як раз з рукавіцу...

Як жэ ні пазнаць мне тут сваю зямліцу?..

Ходзяць па гародзе нашы дзьве курыцы,—

Іх сусед заняўшы вот пачне сварыцца!

Пойдзе зараз спрэчка, пойдзе зара звадка...

Ды без гэта гора: німа ні сьвінчаці—

Ні чаго дакончыць, ні чаго пачаці,—

Жыто ні удала і німа ячменю,

Хібіла грачыха, лэну будзе з жменю,

Бульба толькі можа зіму падтрымае.

Добра—калі гэтак, хто-ж яго там знае?..

Жонка нешта сохне; воспу аткачушы

Дзеці памарнелі, гора запанаушы...

Праца надрывае без часіны сілы

І што дзень збліжае да сырой магілы...

Я працую зранку да самаго змроку,

Ад зімы да лета, ад Юрыя да року...

Прадасі на месці дроу, ці во зик моху,

Купіш з жменьку солі і—жывеш патроху;

Хлеб жуеш з мякінай, запіваеш квасам

І жывеш памалу, і жывеш тымчасам...

Запражэш канягу у соху—аруеш,

Потым барануеш, сееш і гаруеш,

Як часамі градам жыто памамоце,

Альбо як затопе сено на балоце...

Цяжка мне і жыць тут, цяжка-ж і разстацца,

С той надзеяй, можа ураджай удасца...

Родная вямелька, родны ты мой краю!

Ні магу казаць, як я цябе кахаю!...

14/III 1918 р.

Захар Вехаць.

Весткі с краю.

м. Радашковічы, віленскай г. вілейскаго пав. (ад нашаго кар-та).

Нашыя Радашковічы за апошнія часы зрабіліся як бы цэнтрам для збыту коней. З усіх акалічных мястэчак гандляры выкупляюць каней і гонюць іх сюды ні толькі на тарговыя дні—чацьвяргі, але што дня, бо гандлярство коньмі зрабілося штодзённым заняткам ні толькі гандляроў, але і мястэчковых жыхароў. Даўней, каб гандляваць коньмі, трэба было знацца на

Афіцыйнае паведамленьне нямецкаго вярхоўнаго камандаваньня за 21 мая 1918 року.

З А Х А Д:

Каммэль учора быў мэтай моцных ніпрыяцельскіх атак. Яны адбіты са стратамі. Абаронцы гары Каммэль дасягнулі поўнай ўдачы. На фронці ад Воормеззэс да захаду ат Грансэтэра моцны агонь бой быў перад пяхотнымі атакамі. Глаўная іх моп была пакіравана на гару Каммэль і не захадныя склони. Французы, ішоўшы наперадзі, рушалі ў некалькіх калоннах. Пяхотны і артылерыйскі агонь даўё атаку да віўдачы і прымусіў іх вертацца, нясуцы вялікія страты. Мейсцовыя прарывы ніпрыяцэля ў зону ямаў былі зліквідованы нашымі контр-атакамі. Усходней Локеру французы ішчэ засталіся. Ангельскія дывізіі стаялі, як кажучы палонныя, ў трэццяй лініі гатовымі. Праз тое, што французы пацярпелі віўдачу, то ім ні давалася ўступіць ў бой.

У вечары і на працягу ночы артылерыйскія баі даходзілі ні адзін раз да вялікай моцы. Узноўленьня ў вечары ніпрыяцельскія атакі з Локера і вечаровыя дзе-ні-дзе напады паўночна—ўсходней Локеру былі адбіты.

На іншых фронтах дзень прайшоў дось спакойна. Больш моцны агонь быў ў нашых батарэйных пазыцыях і тылавых вучастках на абодвух баках р. Ліс, а найбольш паўночна—заходней Мэрвіля ў зьвязку с пяхотнымі баямі. У вечары так сама часова ўзмацнеў агонь каля Бюккуа і Гэбютэры, паўднёвей Вільер-Брэтэа і р. Аўры.

На іншых фронтах нічога значнаго.

За апошнія тры дні збыто 59 ніпрыяцельскіх аэропланоў і 3 прывязаных балёны. Лейтэнант Левенгардт здабыў сваю 24-ю надземную перамогу, від-фэльдфэбэль Рунэй свае 20 і 21 перамогі.

Першы-Генэрал-кватэрмэйстар фон-Людэндорф.

іх, але цяпер—гэта саўсім лішняя забава: конь павінен мець конскую галаву і больш чым тры нагі, хоць бы сабе і накалечаны—ось і ўсё. У зубы ніхто ні заглядае, хоць, кажучы, толькі дарованаму каню ў зубы ні глядзяць, а тымчасам тут плацяць за найгоршую жываціну ні менш 500 рублёў. Гандляры самі кляпз з свайго тавару, кажучы, што гэтых коней трэба прывязываць да плоту, каб меў па што аперціся і што гэты конь без сьвежай харчоўкі больш няці вёрст ні пройдзе. Нікаторыя пазараблялі па 5—10 рублёў, самі добра ні ведаючы, скуль такое шчасьце да іх прываліло.

А шчасьце прываліло з быўшай прыфронтавой паласы, дзе даўным даўно фронт зьнішчыў усю жывёліну і цяпер хадакі аттуль аблюбавалі сабе наш горад і што дня наплываюць новыя і новыя. Мо' аблюбавалі дзеля таго, што па другіх мейсцох ішчэ горш іх ашуківаюць? Чаго-ж ішчэ спадэвацца нашаму брату, калі свой свайго ўжо стаў так абдзіраць??

Я.

Рэдактар А. Прушынскі.

Выдавецтва Т-во «Заранка».

А Б В Е С Т К А

Т. З. КАЦ.

(Менск, Губэрнаторская, 16).

— С К Л А Д —

пішучых машын, веліпаздаў і канцэлярыяных прыладаў.

Самы вялікі выбар і самыя танныя цэны.